

BUTLER UŽALIL 'LOJALNE' SE- NATORJE

Protestirajo proti očitkom, da kongres ni enoten. Robinson odgovor Butlerju. Rusko "suženstvo" zopet pred senatom

Washington. (FP)—Murray Butler, predsednik kolumbijske univerze, je te dni dregnil v sršeno gnezdo, ko je v pismu, katerega je podpisalo tudi enajst prominentnih republikanov, očital stari gardi v senatu, da ni lojalna "ameriškim institucijam"—kapitalizmu—in da kongres preveč igra pajace.

Od Butlerja je bilo to akrajno impertinentno, gola nevhvalečnost, kar je v senatni zbornici še posebno poudaril senator Watson iz Indiane, ki je argumentiral, da je vedno deloval za "konstruktivne" predloge. Vodja demokratov senator Robinson pa je Butlerju odgovoril, da je kongres enoten pri vseh važnejših vprašanjih, da ni nobene razlike med demokrati in republikanci.

Butlerja in njegove kolege najbolj jezi, ker se kongres vedno prepira o budžetu in ker ni uzakonil originalnega davčnega načrta in naložil davka na konzum, "ki bi bil najbolj pravičen za vse sloje." V njegovem pismu je to omenjeno indirektno, vendar pa so ravno tisti senatorji, katerim on očita "nelojalnost," najbolj delovali za davek na konzum. Valed tega je njihova jeza razumljiva.

Urnovešenje budžeta ni lahka stvar. To vedo posebno senatorji. Ako bi ne bilo zaneseno v zbornico vprašanje carine na olje, premog, les in baker, o čemer se vrše že dalj časa viharne debate in manevriranje, bi bila zadeva budžeta bolj enostavna. Kongres bi imel tudi več časa za ukrepanje o vprašanjih, ki so veliko večjega pomena za deželo—o pomožni akciji in predlogi rudarske unije za vladno kontrolo premogovne industrije.

Slednjo je senat "rešil" z visoko carino na trdi premog, ki znaša dva dolarja od tone. S tem v zvezi je bila najbolj zanimiva debata o "s krovjo škropljenem ruskem premogu," o "suženstvu v ruskih premogovnikih." Valed tega mora vlada Združenih držav preprečiti uvoz slednjega funta ruskega trdega premoga. Uvoz je sicer majhen, komaj par sto tisoč ton na leto, ampak Amerika bi ne ostala zvesta svojim tradicijam in velikim principom svobode, ki so temeljna načela naše velike republike, če ne prepove uvoza ruskega premoga.

Sampion carine na premog in zatiranih ruskih delavcev je bil senator Reed iz Pennsylvanije, ravno tisti Reed, ki ne vidi kosaškega terorizma v premogovniških naseljih svoje države. Ameriška industrija trdega premoga, je argumentiral Reed, mora "prenašati udarec za udarec. V prvi vrsti je stoprocentno organizirana. Je to edini del velike premogovne industrije, kolikor je meni znano, ki je stoprocentno organiziran, kar pomeni, da mora plačevati razmeroma visoke plače. Trpi tudi vsled mnogih stavk, kar zaustavlja produkcijo."

Iz njegovega izvajanja je sklapati prvič, da je unija zlo, ker pomeni višje mezdne in stavke in drugič, da bi rudarji brez unije uživali tisto svobodo, za katero se Reed ogreva v—Rusiji.

Njegova izvajanja je pobijal senator Borah. Citiral je izjave C. A. Gilla, ameriškega železniškega eksperta, katerega je Baltimore & Ohio železnica "posodila" Rusiji za eno leto. Gill in drugi, ki so proučavali premogovno industrijo v Rusiji, so zanimali trditve o prisilnem delu v tej sovjetski industriji.

Green svari kongres pred izgredi

Zahteva, da kongres nekaj stori za brezposelne in farmerje, predno zaključi zasedanje

Washington, D. C. — (FP) — William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, je podal v imenu svoje organizacije izjavo, v kateri svari kongres pred posledicami, ako ne bo odobril pomožne akcije za brezposelne in farmerje.

"Kongres," pravi Green v izjavi, "ni doslej podvel še nikakih korakov za žrtve ekonomske krize. Pokazal je, da ne čuti nikakih dolžnosti do brezposelnih in farmerjev. Ubil je LaFollett-Costiganovo predlogo in vse druge načrte. Izjalovljenje bo popolno, ako ne bo v tekočem zasedanju sprejel zakonodaje za ublažitev bede med brezposelnimi in farmerji."

"Kongres se je sestal zgodaj v decembru prejšnjega leta, ko je bil položaj brezposelnih in farmerjev resen. To je zahtevalo takojšnjo akcijo, vendar je kongres zavlačeval to delo šest mesecev."

"Situacija je danes akutna in kongres ne sme zaključiti zasedanja, dokler ne odobri načrtov za pomoč brezposelnim in farmerjem. To je njegova dolžnost, katere ne more in ne sme ignorirati. Poleg drugih načrtov mora sprejeti Kelly-Davisov osnutek za stabiliziranje industrije mehkega pomaga."

"Prepričan sem, da se bo socialni nepokoj v velikih industrijskih mestih in med farmerji povedal, ako bo kongres odšel na počitnice in odklonil legislacijo v korist velikemu delu ameriškega prebivalstva. Zanašamo se na humanitarne člane kongresa, da bodo nadaljevali s pogumnim bojem, ki so ga pričeli in preprečili zaključanje zasedanja, dokler ne bodo zakonodajni ukrepi v interesu ekonomskega in socialnega blagostanja ameriškega naroda sprejeti."

Glede "a krovjo škropljenih ruskih rudarjev" pa je Borah opomnil Reeda, da tudi Pennsylvanija in brez njih. "Senatna preiskava, ki se je vršila pred letom in pol, je odkrila prav tako slabe razmere kot so kdaj obstajale v Rusiji."

Pri glasovanju o carini na premog je zmagal Reed. Pomagal mu je carinski blok, senatorji, ki so glasovali za carino na baker in olje, med katerimi so bili tudi "progresivci" Wheeler iz Montane, Cutting iz Nove Mehike in Frazier iz North Dakote. Wheeler je bil najbolj zainteresiran v carino na baker. Mešetarji je z drugimi senatorji za glasove in v zameno glasoval za druge carinske postavke.

Clarence Senior, tajnik socialistične stranke, ki je otvoril konvencijo stranke v Milwaukeeju.

PREDLOG ZA ZA- ŠČITO VLAGATE- LJEV SPREJET

Pristaši administracije v spodnji zbornici, ki so vodili opozicijo, so bili poraženi

Washington, D. C., 28. maja. — Demokrata večina v spodnji kongresni zbornici je porazila opozicijo, katero so vodili pristasi administracije, in sprejela Steagallovo predlogo, ki določa ustanovitev sklada pol milijarde dolarjev. Ta sklad naj bi garantiral izplačila vlagateljem, ki imajo vloge v propadlih bankah.

Kongresnik Louis T. McFadden, ki je silovito napadel Hooverja, ko se je v kongresu vršila debata o moratoriju, je vodil opozicijo proti tej zakonodaji. Zahteval je poimenskno glasovanje o predlogu, toda njegov predlog je zbornica odklonila z veliko večino glasov.

Sprejeti osnutek določa protekloje vlagateljev. V to svrhu se naj ustanovi federalni sklad pol milijarde dolarjev, katerega naj upravlja odbor petih članov, ki bo poznan pod imenom "federalni bančni odbor za likvidacijo."

Das je bil zakonski osnutek sprejet z veliko večino v spodnji zbornici, bo najbrž poražen v senatu, kjer so republikanci v večini.

Apel na Lindbergha, naj sledi svojemu očetu

Convinton Hall mu dokazuje, da mu je kapitalistični sistem poročil otroka

New York. — Znani radikalni pisec Convinton Hall je objavil že tretje odprto pismo, naslovljeno Charlesu A. Lindberghu, apelirajoč nanj, naj ne pozabi, da je bil njegov oče bojevnik za pravice farmerjev in delavcev, ki je dobro poznal ekonomske in socialne razmere v Ameriki. Hall izraža Lindberghu svoje simpatije zaradi izgube sinčka, obenem pa ga opozarja na dejstvo, da vzrok njegove osebnosti tragedije leži v ameriškem ekonomskem in socialnem sistemu, ki neguje zločine in izkoriščanje te vrste; taki zločini se bodo ponavljali, dokler ne izgine kapitalistični sistem.

Hall poziva Lindbergha, da se bo najboljše maščeval za izgubo svojega sina, če se pridruži zavodnim delavcem in pomaga odstraniti sedanjí socialni sistem Amerike ter ga nadomestiti s kolektivnim lastništvom vseh sredstev produkcije in distribucije.

Prohibicijski naval v Chicago

Chicago, 28. maja. — Včeraj so zvezni prohibicijski agentje uprizorili dvajset navalov na točilnice opojnih pijač v Chicago in predmestjih. Pri tem je bilo aretiranih nad štirideset oseb, med temi par žensk. Vsi so bili odvedeni v glavni stan prohibicijskega departamenta, kjer so bili zaslišani, kasneje pa v razne policijske zapore. Ti navalji so bili uprizorjeni z namenom, da posuše Chicago in predmestja, ko se otvorita konvenciji starih strank v prihodnjem mesecu.

Mesta, ki ne plačajo davkov

Chicago. — V Ameriki je 65 mest in vasi, katerih prebivalci ne plačujejo mestnega in občinskega davka. Profiti, ki jih delajo javne naprave, katere občinska last, krijejo vse izdatke okrajnih vlad. Tako poroča Carl D. Thompson od Public Ownership lige v tedniku "All Chicago". Profiti, ki bi se drugače stekali v žep elektrarskih magnatov, gredo za vzdrževanje okrajnih vlad in odjemalci dobivajo električni tok po nizki ceni.

Katalonija dobila avtonomijo

Problem, ki je izzval številne spore, je rešila španska skupščina

Madrid, 28. maja. — Najstarejši manjšinski problem v Evropi, ki datira iz šestnajstega stoletja, je bil sinoči rešen, ko je španska skupščina odglasovala, da se Kataloniji podeli avtonomija, katerega je ogrozila enotnost republike.

Katalonijo tvorijo štiri province, njeno glavno mesto pa je Barcelona. Za svojo neodvisnost se je borila stoletja, toda doseglja jo je šele sedaj. To vprašanje je delalo velike preglavice tudi prejšnjim vladam.

Iz govora premijera Azana, ki ga je imel v parlamentu, je razvidno, da bo imela nova moderna španska država ohlapno federalno formo, kar bo omogočilo, da bodo tudi ostale province, ki tvorijo Katalonijo, v dolednem času postale samostojne. Te province so Basque, Valencija in Andaluzija.

"Monarhistične vlade so amaterje Katalonijo za središče nalezljive bolezni," je rekel Azana v svojem govoru, "toda problema niso skušale nikdar rešiti na pravičen način. To pokazuje, da so bile vse monarhistične vlade temeljno šibke. Španija je bila na vlišku svoje moči v šestnajstem stoletju, ko je imela Katalonija največ pravice. Pozneje so ji bile odvzete, kar je rodilo slabe posledice."

Španska vlada v smislu zakona, ki daje Kataloniji avtonomijo, priznava Kataloniji pravico do kolektanja davkov, obenem pa določa, da se finančni dogovori lahko revidirajo vsak čas. Vse krajevne zadeve bodo spadale v območje katalonijske vlade, toda sodna administracija bo v rokah centralne vlade.

Ko je Azana zaključil svoj govor, je nastalo veliko navdušenje v skupščini. Mnogo poslanec iz Katalonije, ki so se borili za avtonomijo, je jokalo, ko so videli, da njihov boj ni bil zaman in se je njih želja končno izpolnila.

Bombne eksplozije v Beogradu

Beograd, 31. maja. — V kraljevo palačo in pet drugih poslopij so bile včeraj vržene bombe. Eksplozije so povzročile veliko paniko med prebivalstvom, dokler ni policija pojasnila, da je škoda, ki so jo napravile bombe, malenkost. Bomba, ki je bila vržena v kraljevo palačo, je ranila eno osebo.

Štiri osebe so bile aretirane. Med temi je neki Madžar, neki Hrvat in neka neznanaka ženska. Ime četrtega je Jeliseje Ljubičić, pri katerem je policija našla bombo. Ljubičić se je izgovarjal, da je bombo pobral pred poslopjem dankega poslaštva.

Brueningova vlada resignirala

Berlin, 31. maja. — Kancelar Bruening in člani njegovega dve leti starega kabineta so bili včeraj prisiljeni podati ostavko, ker predsednik Hindenburg ni hotel odobriti Brueningovega programa, s katerim je hotel slednji rešiti finančne probleme Nemčije in ublažiti brezposelnost.

Bitka proti Standard Oil Co. v Michiganu

Lansing, Mich., 28. maja. — Standard Oil Co. of Indiana je bilo včeraj dano na izbiro, da plača \$1,509,815 zaostalega davka na gorivo do 31. maja, v obratnem slučaju pa bo država zaprla 1,947 gasolinjskih postaj, katere ima kompanija v Michiganu.

Frank D. Fitzgerald, državni tajnik, je naslovil ta ultimatum kompaniji potem, ko so njegovi računski izvedenci pregledali njene računke knjige in druge rekorde in ugotovili, da je bila država prikrajšana na davku za omenjeno vsoto.

DUHOVEN ZAGO- VARJA MAZAČA TILTONA

Prisegel je, da ga je mazač "ozdravil," ni pa vedel, kaj ga je bolelo

Chicago. — Prva priča v priilog "doktorju" Lesterju Tiltonu, tesarju iz Iowe, ki se zagovarja pred sodiščem zaradi sleparij, je bil katoliški duhoven Peter F. Gall, župnik fare sv. Bonifacija, 921 Noble st. Gall je pričal, da ga je Tiltonova "čudežna črna medicina" ozdravila potem, ko je bil že dvakrat operiran in ko so mu zdravniki rekli, da bo le še tri mesece živel.

Župnik je pričal, da je bil bolan na "raku". Ko so mu vsi drugi zdravniki, ki jih je obiskal, odkrili pomoč, je prišel k "doktorju" Tiltonu v kloštru sester Felicijank in dr. Duffy. Tiltonov partner, mu je obljubil zdravje. Res je ozdravel in od tistega časa ni več hodil okoli zdravnikov.

Tožitelj Charles A. Bellows se je najbolj zanimal za Gallovo "bolezen" in po dolgem ispraševanju je izlekel iz župnika, da sploh ni imel raka, temveč neko drugo bolezen na jetrih. Ampak župnikove vere, da mu je Tiltonovo "zdravilo" pomagalo, ni mogel omajati.

Češka vlada razglašala fašistične organizacije

Praga, 28. maja. — Čehoslovaška vlada je velela razpustiti vse fašistične organizacije. V več kot tridesetih mestih je policija navelila na fašistična ardišča, zaplenila orožje in aretirala čez sto oseb. Češki fašisti so obtoženi, da so v zvezi s Hitlerjevo organizacijo v Nemčiji in s poljskimi fašisti.

Mills proti programu javnih del

Washington, D. C. — Zvezni zakladnik tajnik Mills je te dni ponovno izjavil, da je program izdajanja bonдов za javna dela, ki ga predlagajo nekateri demokrati in progresivci v kongresu, "poguba za deželo." Po njegovem mnenju bo privatni kapital vrnil prosperiteto deželi, ne pa vlada.

Čistoča zavaruje kožo pred rakom

Paris, 28. maja. — Dr. Joseph C. Bloodgood, specialist za raka, je izjavil, da umazana koža na telesu najprej privabi raka. Zenske, ki se navadno bolj čistijo, imajo veliko manj te bolezni kakor moški.

Sodnik se upri redukciji

Winnipeg, Manitoba. — Valed redukcije mezd je sodnik G. Stubbs resigniral. Redukcijo je smatral za napad na njegovo neodvisnost in podal ostavko. Prej pa je se sprl s provinčno vlado, katero je kritiziral vsled redukcije vladnim uslužbencem.

Potres v Rumuniji

Bukarešta, 28. maja. — Močni potresni sunki so včeraj pretresli mesto Tisenta. Na neki cerkvi so podrl zvonik in napravili večjo škodo na poslopijih. Med prebivalstvom je zavladala velika panika, toda človeških žrtev ni bilo.

Brezposelni delavec zbližnel in zabodel žolario

Cleveland, O. — Jacob Gordon, brezposelni tesaraki delavec, je pred par dnevi na cesti napadel z nožem gručo deklic, ki so šle iz šole. Neko osemletno deklico je zabodel do smrti in drugo je smrtno ranil. Ko so ga prišli, je vpil, da "mora zaklati milijon otrok". Moč je bil iz uma in morali so ga vtakniti v prisilni jopič.

Walker se zaptetel v protislovje

Priča izpovedala, da se je župan udeležil borznih spekulacij, kar je Walker prej zanikal

New York, 28. maja. — Komedija in protislovja so bila značilnost včeršnjega zaslišanja pred Hofstadterjevim odeskom, ki preiskuje nerednosti in korupcijo v newyorški mestni administraciji. Samuel Seabury, ki vodi zaslišanje, je spletel novo mrežo obremenilnih dokazov, v katero je zapletel župana Walkerja.

Najbolj porazna evidenca je prišla na dan, ko je nastopil kot priča Walter R. Herrick, mestni komisar za parke. Izpovedal je, da je Walker sodeloval pri borznih spekulacijah z Equitable Bus Co. To je družba, ki je Walkerju dala kreditno pismo v vsoti deset tisoč dolarjev. To pismo je Walker izmenjal v Parizu l. 1927, ko se je mudil na potovanju po Evropi.

Herrick je na zaslišanju izjavil, da je bilo kupljenih tristo delnic Interstate Trust Co. Denar za nakup teh delnic je prišel iz mestne hiše in on je prepričan, da ga je prispeval župan direktno ali pa indirektno potom svojega tajnika. Prejani dan je Walker trdil, da ni imel nikakih stikov s to transakcijo in da ni nikdar kupoval ali lastoval delnic omenjene družbe. Herrickova izpoved, katero je podpiral dokazi, pa je postavila župana na laž.

Poleg tega je preiskava ugotovila, da je Walker prejel "darilo" \$246,000 od Paul Blocka, izdajatelja lista, ki je bil zainteresiran v oddajanju pogodb za gradnjo podzemne železnice.

Mesto prevzame plinarno

Minneapolis, Minn. — Župan William A. Anderson, ki je bil lansko leto izvoljen na listi farmerke delavske stranke, je imenoval odbor 56 oseb. Naloga odbora je, da izdela načrt za poddržavljenje plinarne. Na delu je tudi odbor mestnega sveta, ki laže legalnih potov za prevzete plinarne.

Povod za ta korak so visoke cene plinu in pa kršenje frenčaja. Predno pa bo moglo mesto prevzeti plinarno, bo mogoče potrebna sprememba v čarterju, ki bo mestni vladi dala to pravico.

Sovjeti obsodili štiri uradnike v smrt

Novosibirsk, Sibirija, 28. maja. — Štirje uslužbenci državnega zadržnega podjetja v Barnaulu, ki so bili obtoženi sabotaže, ker so ukradli 1,500 bušljev žita, so bili včeraj na tukajšnjem sodišču obsodeni v smrt. To zadržno podjetje je razpočevalna organizacija, od katere dobrostoječi člani dobivajo žito po najnižjih cenah.

Sneg na severozapadu

St. Paul, Minn. — Snehni vihar je zadnji petek obkralj North Dakoto in nekatere dele Montane, Wyominga in Minnesote. V srednjem delu North Dakote je padlo sedem palcev snega.

Smehljajoči Japonec, ki zafasno vodi japonsko vlado, ko so fašisti ubili ministrskega predsednika Inakajja. Nj kaj prijeten pomei na Japonskem...

HOOVER NAPADA GARNERJEV NAČRT

Pravi, da je naval na federalno blagajno. Telegrami, ki prihajajo v Washington, v vseh straneh dežele, urgirajo sprejetje programa

Washington, D. C., 28. maja. — Z žgočimi besedami je predsednik Hoover včeraj napadel Garnerjev načrt pomožne akcije za brezposelne, ki je bil predložen v spodnji kongresni zbornici. Potrošitev ene milijarde dolarjev za gradnjo federalnih in drugih del, je dejal Hoover, ne bo ublažilo brezposelnosti, temveč se bo naložilo še večje davčno breme na davkoplačevalce, o nemogočilo uravnoteženje budžeta in omajalo vladni kredit doma kakor tudi v tucemstvu.

Včeraj so deževali telegrami s vseh strani dežele in urgirali kongresnike na sprejetje Garnerjevega načrta. Garner sam je potem izjavil, da je pridobil za svoj načrt nad 50 republikanskih kongresnikov. Demokrati so izjavili, da bo še več republikancev podprlo načrt, ker to zahtevalo volilci.

Hoover je podal svojo izjavo, v kateri je žigosal Garnerjev program, na sestanku s časopisnimi poročevalci. Prej se je posvetoval z eksperti zakladništva in trgovinskega departamenta, ki so analizirali načrt in potem izjavili, da bi v slučaju sprejetja rodil slabe posledice.

Bankir za skrajšanje delovnika

Pednevnik bi revolucioniziral življenje mestnega prebivalstva in poltel gradbeno industrijo

Washington. — Med redkimi bankirji, ki so naklonjeni skrajšanju delovnika, je Paul Masur od investicijske banke Lehman Brothers. Na skupni konferenci Ameriškega Instituta arhitektov in Producers' Councila je argumentiral, da bi splošno skrajšanje delovnika na pet dni na teden revolucioniziralo življenje mestnega prebivalstva v isti meri kot ga je avtomobil.

Ker bi ljudje imeli dva prosta dneva konec tedna, bi šli v velikem številu na deželo, je menil Masur. Z ekonomskega vidika pa bi bilo skrajšanje delovnika največjega pomena za gradbeno industrijo. Ta industrija je danes v popolnem zastoj, da si primanjkuje najmanj tri milijone primernih stanovanj v velikih mestih, kjer se rapidno širijo slumski distrikti.

"Skrajšanje delovnika je najboljšje sredstvo za odpravo krize," je zatrdil Masur, ki ima med bankirji le malo pristašev.

Napad na ameriškega poslanika na Dunaju

Dunaj, 28. maja. — socialistični župan Karl Seitz je povabil ameriškega poslanika k otvoritvi nove stanovanjske palače za delavce, ki bo nosila ime George Washington. Ko se je poslanik peljal tja, ga je napadla skupina komunistov in začela metati kamenje v njegov avto. Aretiranih je bilo 20 moških, med temi štirje, ki so imeli obraze črno pomazane kot zamorec. Napad je bil protest proti nameravani ekssekuciji osmih zamorcev v Sottaboru, Ala.

Ostanki jamskega človeka najdeni v Palestini

London, 28. maja. — Morning post poroča, da so v severni Palestini, nedaleč od gore Karmel, odkopali okostja jamaških ljudi, ki so tamkaj živeli pred okrog 50,000 leti. Cela družina je bila najdena. Arthur Keith, znani angleški znanstvenik, pripisuje tej najdbi veliko važnost.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Support Society

Narodna: na Zvezni drvari (vrem. Chicago) in Kanada: \$6.00 na leto, \$2.00 na pol leta, \$1.00 na četrti leta; na Chicago in Clervo \$7.50 na leto, \$2.75 na pol leta; na in-tervencijo \$6.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Clervo \$7.50 per year, foreign countries \$7.00 per year.

Cena glasila po doporilu: Rokopis se ne vrača.

Advertising rates on agreement: Manuscripts will not be returned.

Naslov na vas, kar ima stik s: PROSVETA

2607-50 South Lavalade Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

128

Datum v oglepju, na primer (April 30, 1932), poleg vašega imena na naslovni strani, da vam je s tem datumom postala ročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Če se ne čutiš varnega...

Vprašanje: Zakaj so ljudje tako sebični, zavistni in pohlepni? Odgovor: Izvirajo iz slabe lastnosti normalnega človeka?

Odgovor: Zato, ker človeka mori skrb, kaj bo z njim jutri in na stara leta, če si ne pridobi dovolj denarja, za katerega lahko dobi vse, kar potrebuje.

To je jedro vseh takozvanih "privatnih iniciativ", obenem pa je najbolj ranljiva stran individualizma ali načina življenja, v katerem je vsakdo sam zase odgovoren za svoj obstanek in napredek na temelju starega pregovora: "Kakor si postelješ, tako ležiš."

Človek se ne rodi sebičen, požrešen in zgrajljiv — človek je k temu privajen in primoran že od mladega, ker je človeška družba tako organizirana. Moraš skrbeti in grabiti, če ne boš obložit in poginil! Sicer je dosti ljudi, ki se nič ne brigajo, žive od danes do jutri in čisto vaeeno jim je, kako žive in kdaj umrejo. To so menda ostanki prvotnega, prirodnega človeka, ki ni poznal skrbi. Ampak o teh ljudeh mi ne govorimo. Mislimo večino, normalne ljudi, ki se drže pravil in razmer.

Rekli smo, da skrb žene človeka, da si pridobi dovolj. Koliko pa je dovolj? Tega maksimuma ni nikjer. Čim več posameznik ali posameznica skupina ima, več hoče imeti; čim več ima, več potrebuje — ali vsaj misli, da potrebuje. Naj si kdo prisvoji vse bogastvo sveta, ves svet, pa bo še sanjal, kam bi se obrnil, da poveča svojo lastnino. Ta brezmejna požrešnost — kot že rečeno — ni v človeški naruri, temveč v zunanjem environmentu. Te lastnosti se je nalezil v teku tisočletij, odkar je sprejel pravilo: "Vsak zase, vse drugo naj vzame vrag!"

Korist privatne svojine pa ni samo v telesnem zadovoljenju. Če bi šlo le za telesno zadovoljenje, bi se hitro našla mera, kajti noben človek ne potrebuje milijona dolarjev za lastno eksistenco, razen če misli živeti tisoč let. Človek je že splošno spoznal, da veliko bogastvo je velika moč nad drugimi individui, in kjer je moč, je tudi čast in veljava, ki tudi ne pozna nobene višine. To je tista nesreča, ki žene posameznika, da si grabi imetje čez mero lastnih potreb. Socialno zadovoljenje: moč in oblast!

Najlepše silko te strahne individualne gonje za privatnim imetjem nam nudi kapitalistična Amerika, ki se že par let zvija v agoniji rezultata te gonje. Ameriški "krepki individui" vedo, da s samimi plačami ne bodo obogateli. Povprečne plače so nizke in nestalne in garancij za delo ni. Človek ni nikdar siguren svoje bodočnosti. In čeprav si tako srečen, da ti ni treba skrbeti za službo, imaš k večjemu le tekočo eksistenco; za starost ali bolezen si slabo preskrbljen. Torej ne preostane drugega, kakor da začneš business na svojo pest z namenom, da v kratkem času veliko zaslužiš — da čim prej obogatiš.

Business je igra za denar. Človek vodi trgovino, kupuje z zemljišči, nabavlja in prodaja vse mogoče in nemogoče reči ter špekulira na borzi zato, da bo sebi pomagal. Čim več narediš dobička zase, tem bolj je tvoj business. Igra za denar pa ni vselej poštena. V Ameriki je na tisoče businessov, ki so slepariki. Ampak business je business — naprej! Navada je taka, sistem je tak — naprej! Če ne boš ti, bo drugi — naprej! Naprej — dokler ne padeš! Na milijone posameznikov in skupin je v tej igri, vse se rine naprej in odvira drugega, vse tekmuje in gazi po slabejšim, vse grize in se duši v strašni gonji za dolarjem, da bo kaj ostalo, da bo posameznik in njegova družina zasigurana za starost...

Ta strašna gonja "through hook or crook" z namenom, da dobiš "something for nothing", nekaj za nič, ta grozna sebična in požrešna tekma za bogastvo se navadno konča nekega večera v silnem polomu trga namišljenih vrednot in vsa fantastična stavba se sesuje v nič. Po silnih mukah se vsa igra obnovi znova...

Vsakemu pametnemu človeku mora biti jasno, da je to življenje nevredno civiliziranega človeštva. To divje življenje, ki je brez smisla za posameznika! Toda posameznik ni kriv — sistem je kriv. Posameznik je prepuščen sam sebi, da po nekih džungelskih pravilih nepisno trati svojo energijo — in milijoni jih obleži v blatu in krvi, ko eden sam prilze na vrh zmagovit. Ali je to življenje vredno te nesmiselne cene?

Ali bi ne bilo bolje in človeško, da se skrb posameznika za svojo eksistenco prenese na (Nadaljevanje v zadnji koloni.)

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

(Dopisovalci in poročevalci domačih vesti, ki jih Prosveta primaša dnevno v koloni "Glasovi iz naselbin," naj vsoj podpisajo svoje polno ime in navedejo naj naslov, kar naj znači, da jamčijo za svoj prispevek. Poročila in dopisi naj bodo jedrasti, kratki in resnični; splošni morajo biti v dostojnem tonu. Na anonimna pisma in dopise se ne bomo odzvali.)

Večerni pogovori

Virginia, Minn. — Na mizi leži časopis. Z velikimi črkami govori o Daljnem vzhodu, kjer si Japonska dela pot do Rusije. Brezposelni sede okoli mize ter igrajo karte. Na nasprotni strani je večja miza polna časopisov. Brezposelni prihajajo v sobo, porredko se ta in oni skloni preko mize, v naglici odignje po važnejših novicah ter odide. Eden pa je obalon ob mizi ter zastrmel v časopisno stran.

— Delavec, stopaj oč po sobi gor in dol, ga vpraša: "Kam si se pa ti zataknil, da se ne moreš ločiti?"

— "Našel sem članek," odvrne čitalec, "prvi članek komunistične vsebine je, odkar poznam časopis, in to je novica!"

Uredniki komentirajo o prvomajskem slavu zavednega delavstva. Kakor giba enoletnega otroka, ki si ne upa stopiti na nogo, so okorni izrazi, dasi jih je pisala večja roka. Kaj praviš? Da je prvi maj dokazal da ameriška prst ni ugodna za komunizem. Vse demonstracije so se mirno končale. To je prazno izjavljanje. Red in discipline demonstrantov draži urednike radi bi poročali o neredih, ker teh ni bilo, nimajo drugega komentirati kakor da ameriške prst ni ugodna. Delavci poznajo politike stare šole, pa si pred praznikom zagotovo varno zaleže s tem, da živo potipajo napake mestnih avtoritet, napake, katere so tako očitne, da bi jih lahko z roko prijel. Ako moreš do živga možu v oblast, ako moreš v njegovo slabost ter ne vrline, mu odvzameš vso sapo.

Stopi v uredništvo ter pove, vsem skupaj, da je želo, katerega so spustili v članku, naivno ter da se sami sebe blamirajo. Mno gokrat sem se oglašal v njihovem uradu, je pojasnil čitalec mnogo so objubiljali, a do danes še niso storiili ničesar. Niti enega zrna niso vržili v ameriške prst, a kljub temu vedo, da "ameriška prst" ni ugodna za komunizem. Naš kmet se tako ne izraža, dokler ne porje zemlje poseje, obdeli. Kmet ne obsod ameriške zemlje, dokler je ne poskusi obdelovati. Kmet izrablja zemljo, seje taka semena, iz katerih ve, da bodo zrastle pridelki, ki vsebujejo življenjsko vrednost, potrebno za obstoj. In glej, zemlja jim vrača!

Našim združenim ufednikom je življenjsko vprašanje devetbriga. Dasi je mistah Mellon za prihodnje poletje naročil nove hlače ter da zdaj ne ve ali bi nosil hlače ali ne. Pa Hoover sir je bil sinoč na plesu. To so narodna vprašanja in združeni uredniki jih še ilustrirajo, da stvar važneje izgleda.

Igralci so odločili karte. Eder je zastrmel v časopis pred sabo drugi je rekel: "Hoover je bil na Angleškem 14 let, potem je od potoval v Rusijo ter se zbratili z ruskim carjem in oba sta odpo tovala globoko v sibirski rudnik, kjer sta zlomila stavko rudarjev, ki so bili zastavkali v svojem neznanem položaju.

Hoover se je zelo odlikoval pri tem poslu. Nato je odpotoval na Kitajsko izvrševati svojo mislijo." Mislil so se krizale, ali igralci, ki je atrmel v časopis, je presekali njegov govor ter ogorčeno udaril po mizi: "Glejte," je rekel, "kaj pa delajo komunisti? Mesec ter mesec je pisarilo o vojni na Daljnem vzhodu, a vojne še do danes ni. Čemu toliko govorenja o vojni, o kateri ni duha ne sluha? Kadar pride vojna, naj se govori o vojni, ne poprej. To brezmišeln govorjenje me utruja."

"Ta časopis dela modro," se je zavzel tovariš. "Priznanje časopisu, ki je mesec in mesec vodi boj proti japonskemu imperializmu, proti vojski sploh, učeč, da vojske niso potrebne. Govoriti proti vojski, ko je vojska že v deteli, je prepozno."

"Saj ni vojske na Daljnem vzhodu — le vstaja je," je ogorčeno nadaljeval prvi igralec. Ako hočejo vojsko, naj začne, ne samo varati čitance o vojski."

— "Japonski militarizem hoče vojske zato, ker si je svest zma-

letom, da izgledajo kakor okostnjaki od prenapornega dela in podhranjenosti radi nenasišnega kapitalističnega sistema. Zato je priporočal, da bi se naročili na delavske časopise, kakor je American Guardian, ker ta list v resnici zastopa delavske interese in razkrinkava kapitalistično korupcijo.

Rezultat tega shoda je: 10 novih naročnikov na American Guardian in nov angleški soc. klub z 29 člani. (Člani soc. kluba št. 47 JSZ v Springfieldu smo že dolgo čakali na to idejo.) Moram poročati, da je tudi na tem shodu bilo nekaj komunistov, ki so pitali o tem in onem. Vsak je dobil tak odgovor, da je potem kar mirno sedel. Naj še omenim, da so šli nekateri člani s sodr. Larksom takoj drugi dan v mestno hišo in zahtevali volilne knjige, da pregledajo, kdo ni volil pri primarnih volitvah, da jih potem obličejo, če hočejo dati podpise za soc. stranko.

Novemu klubu pa kličemo: Naprej po začrtani poti! Deluj, s srečo za soc. stranko, da bo tudi v Springfieldu postala vplivna! Frank Krmelj.

Iz severnega Wisconsin

Willardska farmarica piše v št. 117 Prosvete, da se imajo dobro, pridelajo dobro in prilično dobro prodajo svoje pridelke. Jaz pa ne bom tega trdila, kajti pri nas ni tako. Goveja živina je po en cent funt, prašiči po 3c, kure po 9 do 10c, jajca 8c duzat, mleko pa je z vsakim dnem ceneje, pa še pravijo, da bo slabše. Davki in interesi so še vedno na isti stopnji. Ze mnogo farmarjev je zgubilo svoja posestva. Farmarjem torej ni z rožicami postlano. To dobro vem, ker sama vidim. Farmarica z Willarda pa se hvale. Ni menda mnogo farmarjev, da se bi lahko v teh dneh depresije in krize pohvalili, kajti vsak je prizadet na en ali drug način.

Na farmi sem že 18 let, torej nisem nobena "grinarca." Lako te seveda ni, ker je dovolj za jesti, ako si hoče farmar pridelati. Rojaki v mestih pa naj nikan ne mislijo o kakšnem bogastvu na farmah, ker ga ni. Vsi smo zadovoljni, nekateri bolj, drugi manj. Živimo in delamo na farmah, drugi pa lastujejo naše farme. Res je, da so farmarji v slabih časih na boljšem kot delavci v mestih, ker jim vsaj stradati ni treba, ni pa tako rožnato kot je pisala farmarica z Willarda.

Želim, da bi se tudi druge farmarice od drugod oglašale v Prosveti. Farmarica.

Skupni izlet

Detroit, Mich. — Skupni izlet priridejo tukajšnja društva 54, 351, 518 in 717 HBZ za brezposelne člane v nedeljo dne 12. junija v Ryan Parku na Ryan rd. med Ten in Eleven Mile rd. Pikiški odbor je na delu, da bo ta piknik res velik ter da bo dobiček čim večji, s katerim se bo pomagalo brezposelnim članom. Listki se prodajajo za nagrade \$15, \$10 in \$5 v gotovini. Uljudno vabimo na ta piknik vse jugoslovanske prebivalce te okoliščine. Na pikniški prostor bodo vozili avtobusi brezplačno ispred Hrvatskega doma tja in nazaj. Postrežba bo v vseh ohriz iz vrstna in točna, tako tudi godba za ples. Pridite!

Ivan Rimac, tajnik.

Farmaraki glasovi

Greenwood, Wis. — Wisconsin-ki farmarji in farmarice se pogosto oglašajo zadnje čase v Prosveti. Ni čuda, kajti mnogo se z raznih strani piše o farmakem življenju in o nakupu farm. To je menda nekaj naravnega, kajti v času depresije in krize ljudje iščejo izhoda iz

Edith Berkman, ki je pomagala pri stavki tekstilnih delavcev v Lawrenceu, Mass., je zdaj v jetniški bolnici v Bostonu in grozi z gladovno stavko.

—Federated Pictures.

Tega še ne davi kriza! Na silki je E. R. Bradley, lastnik dirkalnega konja, ki je zanj izvojeval prvo nagrado v kentukiški dirki.

slabega položaja, v katerem se nahajajo posebno industrijski delavci.

Dovolj je gnilobe v deželi, s katero bi se morali sprijazniti delavci ter pri prihodnjih volitvah z njo tudi pošteno pomesti. Ne vidi se mi prav, da se komunisti in socialisti bijejo med seboj. To je v kvar delavcem samim, v prid pa je izkoriščevalcem. Ruski eksperiment je pokazal dober sad svojega dela, zato jim je treba dati priznanje.

Na 2. maja smo tu imeli nekakšen koncert. Prišli so pevci in pevke iz Marshfielda, ki je krog 30 milj od tu. Tudi willardski pevci so bili povabljeni; vodi jih rojak Pakiž. Lepo so peli naši pevci in pevke lepe slovenske pesmi. Ko sta se že Pakiž in Fortuna vsedla, sta morala spet na gromki aplavz vstati in voditi pevce, ki so ponovili "Le zvoni mi..." Želeti bi bilo več takih sestankov! Našim pevcem vse priznanje! Preklican kmet.

"Vrag ta kraj še tresi"

New Waterford, C. B., N. S. Canada. — Poročal sem že v Prosveti št. 113, da je tukajšnja Dominion Coal kompanija začela z odpušcanjem "fornerskih" majnarjev, ker je s 3. majem ustavila obrat v rovu št. 14 v tej naselbini. Takrat je bilo odpuščenih pri dveh drugih rovih še 100 mož. Medtem se je odslavljanje nadaljevalo vsak dan, tako da je sedaj že nad 500 "fornerjev" odpuščenih in ob delo. Delo bodo imeli za naprej samo tiati, ki imajo kanadske državljanske papirje, družine in domove tukaj.

Odpuščeni so bili tudi taki, ki imajo tukaj svoje domove in družine, pa ne državljanških papirjev. Dalje taki, kateri imajo državljanske papirje in nobene družine tukaj. Bili so tukaj taki možje že več kot 20 let in ves čas delali za kompanijo. Odpuščeni so bili tudi vsi črni, četudi so britski podaniki.

Ker je ta sprememba prišla tako nepričakovano, je za prizadete to hud udarec. Oni, ki si so kaj prihranili in drugi, ki imajo v starem kraju kakšno domačijo in družino, so že šli, drugi čakajo na prihodnjo ladjo, katera bo šla iz Halifaxa. Oni pa, ki nimajo ne denarja ne dela, so pa kot brez glave in ne vedo kaj bodo počeli.

Ker vrag ta kraj še tresi, bo še več novic.

Herman Drobesh, član društva 558 SNFJ.

S pota v Rusijo

Berlin, Nemčija, 3. maja. — Na svojem potovanju iz Waukegana, Ill., v Sovjetsko unijo sem srečno prišel zdrav in čil v Berlin. Vožnja čez morje je bila lepa. Tudi potovanje po suhem je ugodno in zanimivo, ker je vse v cvetju. Čutim se dvajset let mlajšega. Pozdrav vsem skupaj. Martin Judnik.

Pojoče rastline

V dobi čudovitih razkritij biološke vede nas sicer ne presenečajo še tako nenavadne trditve, vendar bo marsikdo zmajal z glavo, ko bo prečital gorenji naslov. Seveda si ne sme predstavljati, da je kakšna gladiola na cvetlični mizi ali vrba žalujka ob potoku sposobna oglašati se nenadoma s kakšno veselo ali otožno popevko — da pripravimo rastline do petja, potrebujemo marveč zelo komplicirano aparaturu z elektronskimi, uglasenimi nihalnimi krogi, kondenzatorskimi ploščami in sličnimi pridobitvami moderne tehnike, rastlina sama pa mora rasti in to rast zabeležuje aparatura v obliki zvokov.

Na ta način je mogoče dobesedno slišati, kako trava raste. Takšen eksperiment so pred kratkim predvajali v dunajskem radiu in je travna bilka rasla s svetlim zvenenjem. Tisti, ki se zanimajo za to, se, seveda, koristno stran takšnih poskusov, pa pridejo tudi na svoj račun, kajti v najnovjšem času jih delajo z namenom, da bi izboljševali — letino.

Kako to? Zelo preprosto. V prejšnjih časih so morali uporabnost vsakega novega sredstva za izboljševanje letine preizkušati z dolgotrajnimi, dragimi poskusi, ki vrhu tega niso bili vedno zanesljivi, profesorja Reich in Foerster v Goettingenu pa delata to stvar sedaj drugače. Vsak se še spominja senzacionalne vesti, da pospešuje vplivanje električnega polja rast žita in drugih kultur. Mnogi so bili, ki so tej trditvi oporekali in ker je bilo nemogoče ugotoviti to vplivanje z vso točnostjo, je ostalo vprašanje sporno. Sedaj pa je mogoče po višini zvoka, ki ga povzroča rastlina s svojo rastjo v aparaturi, določiti natančno, da-li hitreje rase ali ne.

Ključno žito vključijo v aparaturu. Zavzveni visok glas, ki se ne spreminja ne po višini ne po moči. Bilka rase torej enakomerno, vsako sekundo se dvigne nje vršiček za desetstotinko milimetra višje. Hipoma zazari kremenčeva svetilka: bilka okameni od strahu, zvok preneha — in z njim rast. Po desetih sekundah se zvok znova oglaš — rastlinica se je zbrala in rase dalje. Toda zvok je po višini drugačen nego prej, brzina rasti se je spremenila. Postala je trikrat večja pod vplivom kremenčeve: tri desetstotinke milimetra pa sekundo. Na tako preprost način, v kratkem času in z neprimerno manjšimi izdatki je mogoče ugotoviti, kaj rastlini prija in kaj ne. Goettkinska raziskovalca sta na ta način dokazala, da električni tok rastlini res prija, seveda mora imeti svojo določeno napetost, jakost in smer.

Najvišje umetne temperature

Doslej se je posrečilo za prav kratek trenutek doseči temperaturo 25.000 stopinj Celzija s pomočjo silno jakega električnega toka, ki se pušči po volframovih žicah. Pri tem nastane kratek blisk, pok, zračni sunek in jarka svetloba, ki je stokrat večja od enake velike svetlobne pege na solnčni površini. Vnvanja plast solnca, tako zvana kromosfera, ima temperaturo 6000 stopinj, dočim so s primerjavo precenili temperaturo pri tej električni eksploziji na 25.000 stopinj Celzija.

Na ta način dobljena temperatura je praktično seveda brez pomena. Plamen atomskega vodika, ki razvija 4200 stopinj, se pa že uporablja za varenje zelo obremenjenih kovinskih konstrukcij. Znani pokalni plin, zmes navadnega vodika in kisika, razvija le temperaturo 2000 stopinj.

Slepeče beli plameni velikih acetilenskih svetilk imajo temperaturo 3000 stopinj, nekoliko manj kakor znana temperatura jedra naše zemlje, ki se zanesljivo ceni na 3300 stopinj, torej na temperaturo, pri kateri se tali volfram. Najboljše električne peči razvijajo zgolj temperature do 2700 stopinj, kar pa je za praktične potrebe več kot dovolj, saj se tali n. pr. železo že pri 1507 stopinjah Celzija.

Vse umetno dobljene temperature so pa le senca tistih, ki vladajo zunaj naše zemlje. Profesor Eddington je n. pr. preračunal temperaturo v jedrih nekaterih velikih zvezd na 40 milijonov stopinj Celzija.

Drobtinice iz življenjske filozofije

Velika je bila bolečina, a rodil se je le majhen človek...

Ni res, da ljudje cenijo poštenje — to le zahtevajo od koloduj, da imajo ob priliki s čim čistiti lastno nepoštenost.

Vse rečenice in fraze o iskrenosti so čisto zgolj navadne budalosti, kajti rabijo jih v svoj prilog najčeste neiskrenosti.

Resnično skupnost in solidarnost poznajo jedinoale najrevnejši in najskromnejši, ker jih družni revščina, ki je podlaga čistega komunizma.

Priljubljeni so zmirom najbolj tisti, ki majo dar igrati klovne; ljudstvo ima želodec brez dna za klovnarstvo.

Razsodnost in dozorlost prične človek dobljati takrat, ko spozna ničevost vseh obrabljenih fraz in skuša iskaliti iz vsakega frazarija tisto, kar tiči skrito za frazami.

(Nadaljevanje iz 1. kolone.)

družbo, naj ona skrbi za materialni obstoj posameznika, dočim naj posameznik posveti vse svoje zmognosti, da pomaga družbi in s tem sebi za vedno boljše in vedno lepše življenje na tem svetu?

Vesti iz Jugoslavije

(izvirna poročila iz Jugoslavije.)

KOROŠEVA PROSLAVA SE JE KONČALA Z DEMONSTRACIJAMI

Policija je razganjala demonstrante ter jih več aretirala. Vse proslave Korošca po Sloveniji so preprečevane

Ljubljana, 9. maja 1932: Klerikali so izrabili priložnost 60-letnice svojega političnega voditelja dr. Antona Korošca ter organizirali proslave tega jubileja po vsej Sloveniji. Oblasti so sicer slutile, da utegnejo te proslave biti obnem manifestacije sedanjih klerikalnih opozicijskih politike. Toda dr. Korošec je bil takrat minister, bil je večkrat vladni predsednik, bil je tudi minister v prvi diktatorski vladi generala Živkovića — torej človek, ki je storil Beogradu mnogo uslug. Obenem pa bi bilo tudi riskantno, da bi kar vnaprej preprečevali te proslave. Vendar pa je banska uprava dovolila organiziranje proslave v Ljubljani in po deželi šele potem, ko je predsednik pripravljalnega odbora za Koroščevo proslavo dr. Natlačen dal policiji jamstvo, da ne bodo iz proslave inženirali kakih demonstracij. Po tej besedi je bila ljubljanska proslava dovoljena in vršila se je večera 8. maja v veliki unionski dvorani. Predsednik proslave je sam delil vatopnice za proslavo ter so zaupniki pri vhodu pazili, da ni prišel v dvorano nihče od nepovabljenih. Kljub temu se je proslava končala z demonstracijami, pendreki in aretacijami.

Na proslavi je sodelovalo nekaj pevcev, pevski zbor, orkester, slavnostni govor pa je imel pisatelj F. S. Finžgar. Potem je dospel tudi Korošec sam, akademski klerikalni mladina ga je na ramah ponesla v ospredje. Ko je Korošec stopil na oder, da se zahvali, je dejal: "Slavje, ki ga slavimo, ne velja toliko zame, temveč za vse po domovini, ki so bili in so zvesti svoji slovenski domaćini in zvesti slovenski miselnosti. Nismo se sestali, da bi slavili mene, ampak da spoznamo: Ohranili smo pogum in vztrajnost, nismo pa imeli klečepalstva in ne malodušnosti. Tako gledam, tako mislim o današnji slavnosti, da je današnji dan dokaz, da še nismo skopneli. Narod kljubuje viharjem. Zmaga bo naša."

(Te besede so seveda zbudile vihar navdušenja in menda bi sleherni, ki bi te besede slišal, vesel pritrdjeval. Takih besed ne sme vaak izreči. Toda kdor zasleduje vse Koroščevo delo, ve, da pri nikomer ni takakojne prepada med besedami in dejanji kakor pri Korošču. Saj ni treba daleč nazaj, pa vidimo, da je Korošec bil soustvaritelj tistega režima, zoper katerega je zdaj izgovoril gornje besede. Toda taka dejstva seveda ne spadajo na proslavo!)

Ljudstvo v dvorani je potem zapelo prepovedano orlovsko himno in Hej Slovenci. Pri himnah so seveda vsi vstali in prav tako so morali vstati s svojih sedežev tudi zastopniki oblasti. Tu policija še ni rekla nobene besede. Ko pa se je ljudstvo začelo razhajati in je dr. Korošec odšel — poprej so ga še klerikalni akademiki na odru ovili v veliko slovensko, prepovedano zastavo — tedaj je začelo ljudstvo kričati proti režimu: Dol z režimom, Proč z vlado, Živela samostojna Slovenija itd. Policija je začela demonstrante razganjati, prihitela je na pomoč žandarmerija, peli so pendreki in nekaj akademikov in kmečkih fantov jih je skupilo. Seveda so tudi vračali udarce in ponekod je prišlo do hudega pretepanja. Več demonstrantov pa so aretirali.

Tako se je končala proslava z demonstracijami.

Kaj pravijo uradna poročila: Službena agencija Avala sporoča: "Dne 8. maja je bil v Ljubljani, ašod v proslavo 60-letnice g. dr. Korošca. Nekateri so hoteli izkoristiti to priložnost za demonstracije proti režimu in obstoječemu redu s tem, da so razobesili v lokalni, kjer se je vršilo zborovanje, plemenske slovenske zastave in vzklikali: Dolj vlada, Živela samostojna

Slovenija, Živel dr. Korošec! Ob last je razpršila demonstrante in pri tem aretirala 11 oseb."

Banska uprava dravske banovine pa sporoča: "Kraljevska banska uprava Dravske banovine je dovolila javno proslavo 60-letnice gospoda bivšega ministrskega predsednika dr. Antona Korošca, za narod in državo zaslužnega moža, ker je prireditveni odbor odločno izjavil, da "na kake politične demonstracije je absolutno ne misli in jih bo ljudem tudi odsvetoval, ker mu je na tem, da se morejo v redu izvršiti proslave tudi drugod po deželi." To jamstvo je bilo podkrepljeno s tem, da je predsednik pripravljalnega odbora sam osebno prevzel razdeljevanje in prodajo vatopnic za proslavo v Ljubljani v svoji pisarni ter imel po zaupnikih pri vhodu v proslavno dvorano točen pregled vseh udeležencev. Kljub temu je pri tej proslavi nekaj desetih povabljenih udeležencev povzročilo izgrede in pozivalo na izpade, ki so v nasprotju s danim jamstvom, pa tudi niso v skladu z obstoječimi zakoni in iakrenimi čustvovanjem naroda. Ker se je s tem kalil resnični pomen proslave in je dokazano, da pripravljalni odbor ni možen izpolniti svojega jamstva, je kraljevska uprava odredila, da se nadaljnje tozadevne prireditve ne dovolijo.

Ta objava se pošlje vsem slovenskim dnevnikom: Datum ...

DIJAK USTRELIL PRIJATELJA

V Šali je maturant ustrelil svojega prijatelja gimnazijca

Maturant realne gimnazije Vito Zupan v Ljubljani je v nepravdnosti ustrelil svojega prijatelja, 22-letnega Ferdija Senekovića, dijaka 7. razreda gimnazije. Oba sta prišla na obisk k učiteljski Vandi Hrovatovi, ki stanuje v Gradišču. Vanda je igrala na klavirju, Feder je pel. Nenadoma pa se je Zupan domislil, da ima revolver spet pri sebi. Pred dnevi ga je posodil nekemu znanu, ki mu ga je večer vrnil. In ko se je Zupan spomnil tega, je potegnil revolver iz žepa ter ga pokazal obema: "Pa sem ga dobil nazaj." Dijakinja se je prestrašila in rekla, naj spravi orožje. "Saj ni nabit," je dejal Zupan ter pritisnil na petelin. Revolver se res ni sprožil. Čez nekaj časa pa je Zupan stopil k Senekoviću, mu naperil revolver na elvo senec ter sprožil z besedami: "Zdajle te ustrelim!" ... In revolver se je res sprožil. Seneković se je zgrudil na tla. Krogla mu je prebila senec. Vanda in Seneković sta od groze odrevenela, prihitel je gospodar, nudili so prvo pomoč Senekoviću — vendar je bilo vse zaman. Ko je dospel reševalni voz, je bil Seneković že mrtev.

Zupan je sam odšel na policijo, kjer je prijavil svoje dejanje, izvršeno iz nepravdnosti, truplo ustrelenega Senekovića pa so prenesli na njegov dom. Fant je bil edini sin pokojnega vladnega svetnika Senekovića ter glavna nada matere vdove in treh sestr.

SMRTNA NESREČA NA ŽELEZNICI

Vpoklicanec v vojsko padel pod vlak na Židnem mostu

Zadnji teden prevažajo vlaki vpoklicance-rekrute na njih mesto službovanja. Ob takih praznikih si seveda fantje privoščijo mnogo vina za korajžjo, pijani pojo in vrišajo, da se streznejše, ko stopijo na mrtvaška dvorišča kasarne.

Tudi v Zasavju so se fantje odpravljali k vojakom. V okolici Brežice so ta dogodek še posebno pridno zalivali. Med vpoklicanci je bil tudi Miha Slopek iz Brezini pri Brežicah. Ta so se s tovariši dobobra napili, nakar so se med vriskanjem in prepevanjem odpeljali proti Celju, kjer je njih vojni okraj. Na Židnem mostu so morali počakati vlaka, ki pripele iz Ljubljane in nadaljeval pot proti Celju. Tem vpoklicancem iz spodnjega Zasavja je železniška uprava priskrbelo po-

sebne vagon, v katere so rekruti sedli, nakar je te vagon lo-komotiva odpeljala nekoliko ven iz postaje proti Hrastrniku, da bi jih potem od zadaj pripelil k ljubljanskemu vlaku.

Vpoklicanec Slopek pa se je zamudil na peronu. Ko je zagledal, da lokomotiva pelje vagon iz postaje, je mislil, da gre vlak že proti Celju. Da ne bi zamudil, je začel teči za vagoni. Železničarji so ga klicali nazaj in hoteli zadržati, a on vinjen kar naprej. Pri tem je omahnil in padel naravnost pod kolesa zadnjega vagona, ki mu je šel čez trebuh, na mestu je umrl.

Pravijo, da vinjenih fantov — ki so doma iz krajev, kjer je doma tudi naše najmočnejše vino — tudi ta dogodek ni streznil.

Vihar, nalič, toča ...

Maj je še ves aprillski: dežuje vsak dan, solnce in dež se menjavata vsako uro. V nedeljo 8. maja pa je nad vso Slovenijo divjal hud vihar, ki je ponekod presenetil ljudi z močnim naličvom, ponekod pa s točo.

V Ljubljani in po Zasavju je razsajal strašen vihar. Nenadoma je prihrumel in pustošil. V Ljubljani je metal opeko s streh, podrl več dreves in povzročil veliko škodo po sadovnjakih.

Nad Belo krajino pa je z naličvom prišla huda toča. Izza Vinice so se pripodili temni, nič dobrega obetajoči oblaki ter se zgrnili nad vso Belo krajino. Med grmenjem in bliskanjem je začela padati kot oreh debela toča, da je zbila vse posevke in oklestila sadna dreveja. Polja so zblita, v vrtovih strlijo prazne, okleščene veje. Ljudje so jokali, ko so videli, da je vsa setev uničena.

Pijani napadalec

V Poljčanah so na praznik 5. maja smrtno nevarno oklali in pretepli rudarji Franceta Srota iz Spodnjih Poljčan. Napadli so ga pijani fantje, ki so se vračali zvečer iz nekega vinograda v Podlubečnem domov proti Zablaku. Vao pot so razgrajali ter napadli slehernega, ki so ga srečali. Blizu Drogenika so srečali tudi Franceta Srota, ki se je peljal na kolesu domov. Za njim sta šla njegov brat Alojz in Alojz Grobošek. Pijani fantje so brez vzroka, iz pijane obstojnosti napadli Srota, ga potolkli s koli in oklali z nožem, da je obležal v mlaki krvi. Na pomoč sta priskočila brat in Grobošek, ki sta tudi dobila poškodbe s koli in noži. Nato so napadalec zbežali, po klobukih, ki so jim obležali na tleh, pa so orožniki kmalu zasledili napadalec: Jakob, Roberja, Andreja Simončiča, Ivana Simončiča, Franceta in Alojza Dovnika, sami 15 do 25 let stari fantje, ki so pregledali v kozoar in so zdaj pogledali še v zapore slovenbištriškega sodišča, kjer bodo dajali račun za svojo praznično zabavo. Težko ranjeni Srot pa se v celjski bolnici bori s smrtjo.

Lepota človeškega telesa

V dobi krize in težkih bojev za obstoj posameznika, družbe, da celo držav so začeli dobivati tudi vsi iz davnih vekov izročeni pojmi drugačen pomen. Celo veda o okusu se je popolnoma spremenila in usmerila vsa svoja načela po praktičnih potrebah. Nekoč je bila telesna lepota samo visoko cenjena dobrina, dragoceno razkošje, ki je morda v okolici izlivalo občudovanje ali zavist. V današnji dobi socialnih preokretov pa je vnanja telesna oblika učinkovito orožje v boju za vsakdanji kruh. Človek lupe drže in prijetnega nastopa. dobi v ostri konkurenci mnogo lažje svoj zaslužek ali obdržati mesto, ki ga še ima. Tudi lepim damam ne gre danes več za to, da bi bile prvakinje v lepotnih konkurencah, temveč največkrat samo zato, da bi s prijetnim vnanjim vtisom tem lažje dobile ali obdržale pozicijo v gospodarskem življenju. Kdor hoče najti mesto zastopnika ali prodajalca in potem tudi nekaj časa ostati na tem mestu, temu ni dovolj, da je prikopen samo v obraz, temveč po vnanjem videzu sploh.

Če hočemo pojasniti bistvo telesne lepote, smo skoraj v zadregi, da se zdi prav za prav samo po sebi umljivo. V učnih knjigah o estetikah jo označujejo kot prevladujoče zdravje, kot moč in prožnost vseh udov, ki jim je razen formalne oblikovanosti zagotovljena tudi dinamična lepota.

S teh vidikov bi bilo skoraj neumljivo, zakaj se je pojem lepote v teku stoletij tako zelo spremenil, kar vidimo v umetnosti in modi na vsak korak. Pojmi zdravja, moči in prožnosti se po Rubensu niso toliko predrugačili, da bi bile zaradi tega razumljive velike spremembe, ki so se uveljavile od stoletja do stoletja. Rubens je — kakor znano — prikazoval lepoto v precej oblikih: upodabljajoča umetnost pa je bila dosledno nasprotnega naziranja in je za ideal lepote smatrala nežne in vitke telesne oblike. Ker po vsem tem ne bi bilo jasno, kaj je prav za prav lepo, se nam nehoti valjuje ono vprašanje, kakor smo si ga zastavili v naslovu teh vrstic.

Odgovor na to vprašanje je važen tudi za razumevanje mode in njenih sprememb. Moda po-maga vsakomur, da doseže učinek pri ostalih. Moda izpopolnjuje nedostatke v telesnih oblikah, ustvarja nove oblike, ki jih v resnici sploh ni. Modni človek si s pomočjo modnih zvezok "prikraya" vnanost po okusih, ki so ob gotovem času v gotovih krajih v "modi."

Spremembe v modi in upodabljanje umetnosti so najbolj zgovoren dokaz, da so se nazoni o telesni lepoti sčasoma večkrat temeljito spremenili. Če bi hoteli iz tega sklepati, da lepota ni ma trajnih in stalnih znakov, bi bili pa tudi na napačni poti.

Kljub temu, da je prišlo v preiskavi o popolni telesni obliki pri človeku že večkrat do pravih prevratov in se ti nazoni stalno menjajo, je vendar ostalo ohranjenih nekaj manj priznanih, toda temeljnih pravil o pojmu lepote. Prva nesporenjiva norma za pojem telesne lepote je brez dvoma linija srednje in zadnje telesne meje. Vsa dela slavnih slikarjev ali upodabljalovih umetnikov — od klasikov do modernih — kažejo ta glavni simbol telesne lepote: prav ta linija je bila od vekov priznana kot trajen znak telesne lepote in popolnosti. To je tudi najboljši dokaz, da je v tej znameniti liniji velik del telesne lepote. Zato je tudi razumljivo, da se v modi vedno znova vračajo oblačila, ki dajejo delom te linije poseben povdarek.

Linija je sestavljena iz vretenca v hrbtenici, ki leže v gotovem redu in gotovem položaju drugo na drugem. Ta vretenca seveda niso stalno na istem mestu ter v življenju po večkrat menjajo prvotni položaj. Novorojeno dete ima n. pr. skoraj popolnoma ravno hrbtenico; po zneje se hrbtenica polagoma aktrvi, kar izvira od tod, ker deloma trebušni in prsni deli, še bolj pa razne mišice premaknejo nekatera vretenca. S stalnimi telesnimi vajami in naprežanjem raznih mišic se vretenca v hrbtenici udajo, prani koš pa dobi večjo izdolbino. Za lepo obliko hrbtne in tudi sprednje linije so torej velikega pomena telesne vaje, pri katerih se krepijo mišice, z njihovo pomočjo pa polagoma oblikujejo tudi oni telesni deli, ki ustvarjajo človeka prikupnega, zadovoljnega in sposobnega za boj za življenje.

RAZNE VESTI

Darrow je za denarno podporo brezposelnih

Chicago. — Clarence Darrow, glasoviti odvetnik in agnostik, ki se je pred nekaj dnevi vrnil s Havajskega otočja, kjer je zagovarjal poročnika Maassleja in njegove tovarise, je dejal, da on je za direktno "dolo" brezposelnim delavcem. Darrow je rekel, da je bedasto zapraviti deset dolarjev zato, da delavec dobi en dolar; najbolje je, če se delavcu direktno izroči \$10, ako jih potrebuje. Sploh je današnji socialni sistem, ki poraja take gnusne krize — je nadaljeval Darrow — velika gnoloba in treba ga je korenito izpremeniti.

Rudarji v Wyomingu pred stavko

Cheyenne, Wyo. — Radi razida konference med operatorji in rudarji, ne da bi se sporazumeli za novo pogodbo, bodo rudarji v tej državi s 1. junijem najbrž stavkali. Sporna točka je mednarodna lestvica. Operatorji kategorično zahtevajo redukcijo za 20%. Unijski zastopniki so pristali na znižanje za 10%, kar pa ni zadovoljilo operatorjev.

Vesti s Primorskega

Istrski vodovod. Istrski vodovod ima že svojo žalostno zgodovino. Vodovodni konzorcij, ki ga upravljajo fašistični prvaki, je izdal zanj že milijone občinakega, pokrajinskega in državnega pa tudi privatnega denarja, nazadnje pa so morali opustiti gradnjo in pričeti znova. Slabi načrti, nepoznavanje močvirnatga terena, po katerem so gradili prve kilometre vodovodnih cevi, in korumpirana uprava so bili vzroki tega poloma. Zaman so bili protesti vse Buzetščine in Motovunske doline, ukazi iz Rima in Pulja so narekovali, da je treba za vsako ceno nadaljevati to veliko delo fašistične dobe v osvobodeni Istri.

Začeli so z delom po novih načrtih. Velike vodne izvire pod cerkvijo sv. Ivana pri Buzetu so regulirali in ogradili s cemetnimi zidovi. Ob bližnji reki Mirni so pričeli graditi 2 km dolg nasip potoka Bračano. Rečico in Suak so speljali po kanalih, da bi v primeru poplave ne zalili vodovoda. Vodovod sam so sploščali kopali po dolini, Močvirje, po katerem so polagali vodovodne cevi, pa bi bilo v vsakem pogledu škodljivo. Okužena voda bi zlahka pronicala v vodovodno napeljavo in tako zastrupila vso pitno vodo. Družba "Eternit", ki gradi vodovod, je pričela sprico tega kopati po novi tras na višem terenu. Podjetje gradi sedaj vodovodne mostove, predore in kopije rove za napeljavno cev. Prvi del te gradnje meri 11 km v dolžini. Proga je začrtana od Sv. Ivana do kopeli sv. Stefana ob Mirni, kjer bodo zgradili vodovodno centralo. Drugo etapo gradnje tvori vodovodna proga od Sv. Stefana čez Motovunsko dolino na ortalsko planoto. Dela počasi napredujejo. Družba "Impresa costruzioni settentrionali", ki gradi potrebne stavbe in naprave, je zgradila lastno električno centralo za pogon strojev, kično železnico od Sv. Ivana, kjer je kamnolom, v dolino, temelje poslopja, v katerem bodo namestili ozonizacijske naprave za vodo, in druge pritlikline. Družba "Eternit" pa je prevzela gradnjo vodovoda samega. Pri prvem podjetju je zaposlenih 560 delavcev, pri drugem pa 150. Večinoma so to istrski Italijani z obale. Nekaj je tudi Piemontcev, Hrvatov pa ni nobenega med njimi, čeprav gradijo vodovod po staroslavni Motovunski dolini.

Finančna plat istrskega vodovoda je zelo kočljiva. Stroški so že izredno narasli. Vodovodni konzorcij, ki ga vodi senator Mori, je imel pred dnevi svoj občni zbor, na katerem so ugotovili, da so dosednji izdatki presegli že 20 milijonov lir. Za graditev drugega dela vodovoda ima že svojo žalostno zgodovino. Vodovodni konzorcij, ki ga upravljajo fašistični prvaki, je izdal zanj že milijone občinakega, pokrajinskega in državnega pa tudi privatnega denarja, nazadnje pa so morali opustiti gradnjo in pričeti znova. Slabi načrti, nepoznavanje močvirnatga terena, po katerem so gradili prve kilometre vodovodnih cevi, in korumpirana uprava so bili vzroki tega poloma. Zaman so bili protesti vse Buzetščine in Motovunske doline, ukazi iz Rima in Pulja so narekovali, da je treba za vsako ceno nadaljevati to veliko delo fašistične dobe v osvobodeni Istri.

dovodnih napeljav od Sv. Stefana do Ortalskega jezika, ki so določili proračun v znesku 13 milijonov lir. Za finančna sredstva skrbijo država, puljska pokrajina in v glavnem buzetaka, ortalska, piranska in pazinska občina.

Tržaško staro mesto. Po sklepu parlamenta bo očičen Rim vsega, kar ga sedaj kazi in kar ni v skladu s higijeno in dostojnostjo. Tržaški "Popolo" je ob tej priliki pokazal na staro mesto v Trstu, katero treba porušiti prav v imenu higijene in dostojnosti. "Popolo" izjava, da je staro mesto umazano, ulice so oske in slaboglasne, nekateri hiše komaj še stoje po koncu, polno je kotov pregrehe in prostitucije, staro mesto je leglo infekcijskih bolezni. Podreti bi se moralo okoli 50 hiš in na tem prostoru sezidati nov del mesta, sdrav in poln zraka in solca. Izvedba porušenja starega mesta pa je v zvezi s regulacijskim načrtom, ki ga je mestno načelstvo predložilo še pred par leti višjemu svetu lepih umetnosti v Rimu, pa še do tlej ni bil odobren. Potrebna je najprvo ta odobritev, potem pa zagotovitev financiranja tako velikega dela. "Popolo" misli, da bo vlada izdatno pomagala. Samo upanja nima, da se bo mogel Trst rešiti svojega indecentnega starega mesta še v bližnjih letih.

Areacije in obaodbe. Ker so niso javili k vojaškemu naboru, so bili aretirani in privedeni v gorilke sapor: Viktor Lauro in Krmina, Ignacij Godnič iz Komna, Alojzij Blajak iz Vipave in Josip Blajak iz Rihemberga. Slednji je preстал v Postojni trimesečni sapor radi pobeza v Jugoslavijo.

Na reki se vračijo dan za dnem rasprave proti mladim ljudem, ki bežijo čez mejo. Ivan Benčan, I. Gruenwald, B. Bačić in J. Marangoni so bili obsojeni vsak na 4 mesece zapore in 2000 lir globe. Vinko Vretenec, Anton Lukšič, Julija Pastoreč in Anton Vrtičič pa vsak na 3 mesece zapore in 2000 lir globe.

Ruska industrijska špionáža v Trilču

Znana belgijska tvrdka "Solway" ima svoje tvornice za so-do v Trilču in v Roilganu pri Livornu. Rudolf Kochner, od-delni predstavnik razvratitve kmetijskih industrij v sovjetski Rusiji, je bil poslan v Trilč, da prouči industrijsko podjetje Solway. Nastanil se je pri svoji hčeri, ki je poročena z delavcem Quinto d'Ospina v tvornici Solway. Pripovedoval je, da ostane v Trilču pri hčeri in kupil čedno hišo, da bi odvrnil od se-be vsak sum. Nastanil se je v hiši a hčero in zetom ter sinom Adolfom, ki je kmalu prišel za njim iz Rusije. Posrečilo se mu je spraviti tudi sina v delo v tvornici Solway. Čez par mesecev je Kochner prodal hišo ter naglo odpotoval s sinom v Rusijo. S seboj je imel razne dokumente in risbe najnovejših tehničnih novosti, uvedenih v tvornici za izdelovanje sode.

Tvrdka je naznanila to zadevo sodišču in te dni se je vršila v Trilču razprava proti obema Kochnerjema in proti delavcu d'Ospina kot njunemu pomočniku. Obsojena sta in contumati-ku Kochner, oče, na dve leti je-če in sin Adolf na eno leto je-če, delavec d'Ospina pa eno leto je-če, toda ta pogojno.

Sporazum med cerkvijo in fašizmom v Istri

Nedavno je posetil pulski prefekt Italo Foschi na ukaz iz Rima tržaškega škofa dr. Al. Fogarja. Dne 1. maja mu je škof Fogar vrnil poset, na katerem je prišlo do popolnega soglasja med cerkvijo in fašizmom, kakor to beše fašistični tisk. Škof dr. Fogar je bil slovesno sprejet na prefekturi v Pul, kamor so prišli tudi vsi fašistični prvaki in pulsko-poreški škof Pederzoli. Razvilo se je zborovanje, na katerem so se podrobno razpravljala vprašanja, ki so v zvezi s situacijo cerkve v Istri. Dosežen je sporazum za tesno sodelovanje med cerkveno in politično oblastjo, ker so bili, kakor naglašajo listi, na tem sestanku "iskreno tržaščani" vsi dose-danji spori med cerkvijo in fašizmom y pokrajini.

Jim Walker, newyorški župan, vodi parado za pivo, med tem ko milijone ljudi v New Yorku in drugod strada kruha.

Ivan Jontez:

POTRES

Iz kronike velike krize

Pijani nasilnež se je akremžil od bolečine in roke so spustile mladenko, ki se je tisti hip izmuznila ter odstopila za korak od nesramneža.

Aničin obraz je bil bled kot kreda in v očeh ji je strašno gorelo. Kocur se je zdrnil in prebledel. Aničini pogledi so ga bičali, da je skeleto, v njih je ledeno zaničevanje, kakršno človek občuti kvečjemu do najostudnejše živili.

Minuto, dve, je zgoščeval ozračje v sobi molk.

"Svinje! In ti, svinja vseh svinj!" se je iztrgalo iz grla Anici. "Na, umazanec pijani, na, to je za tvojo nesramnost!"

Anica je udarila Kocurja v obraz. Kocur je bil tako presenečen in zavzet, da se ni utegnil braniti. Anica pa je zopet dvignila roko in spet je padla klofuta, in spet ena in še ena. Nato se je obrnila ter odvihrala skozi vrata.

Kocurju se je cedila kri iz nosa in iz prask na obrazu.

Katra se je zamejala.

"Ali ste videli, kako je deklina oklofutala junaka Kocurja, ha, ha, ha? Ta je pa lepa! Kaj so bili sladki njeni poljubčki, Miha?"

Vsa družba se je krčevito smejala oklofutnemu Kocurju, ki se je penil od jeze.

"Za njo grem in ubij jo bom, to sestro hudičev!" je stopil proti vratom.

"Ti?" Katra se je zakrohotala. "Revež, vesel bodi, da te več ne vidi, ker sicer bi te ona utegnila umoriti. Na pravo si naletel, a to ne boš igral komedij. O, le priden bodi, da jih še več ne dobiš na mavelj..."

Kocur jo je arditno pogledal ter stopil k obešalniku in snel svojo suknjo. Zdal mu ni bilo več obetanka pri Zidarju. Preveč ga je bila ponižala Anica.

S Kocurjem sta odšla tudi njegova prijateljica, ki se mu ništa upala zameriti.

Zidar se je močno začudil, ko je našel ženski in Marka same.

"Kje so pa Kocur in drugi? Saj se vendar niso poslovili po francoško?"

Katra mu je pojasnila, kaj jih je nagnalo ven.

"Precej prevzetna je tvoja deklina," je menila hinavsko. "Ne velja tako postopati z gosti. Zdal jih najbrže ne bo več k tebi. In po njeni krivdi... Zaradi takele ubog malenkosti se tako nenasako repenči... To ni prav."

"Prav je imela!" je ji ugovarjal Marko. "Dosti alabo bi bilo, če bi tako pošteno dekle pustilo, da bi se vsaka pijanska svinja takole obregovala ob njo!"

Zidar pa je ves gorel od jeze.

"Anica, takoj mi pridi doli!" je zakričal skozi odprta vrata.

Anica je prišla. Bila je še vsa blede v obraz in poznalo se ji je, da je bila še vedno hudo razburjena.

"Kaj hočeš?"

"Kaj si storila Kocurju?" je jezno zahteval Zidar.

"Dala sem mu vedeti, da jaz nisem cunjica, ob katero vsakdo lahko briše svoj gobec!" je jezo odgovorila Anica. "V miru bi me bil pustil in nič bi se mu ne bilo zgodilo!"

Zidar je stopil pred hčer ter jo arditno narahlil: "Ali veš, da si mi s tem odgnala od hise najboljše goste?"

"Manj ko pride takih gostov k tebi, bolj je za nas!"

"Dekle, pazi, kaj govoriš!" Okajeni Zidar je začel besneti. "Ti, ki samo šreš, a nikdar ne vprašaš, kje naj vzamem kruh in vse drugo!"

"Glej, Polja," je dejal, "to je najnovejši abecednik-samoučitelj, sestavljen po zadnjih metodah. Sam ti bom pokazal, kako in kaj."

Pelagija se je tiho nasmehnila, vzela abecednik in ga spravila v omario — naj leži tam, mogoče bo še potomcem prišel prav.

Nekoč pa je prinesel Ivan Nikolajevič domov raztrgan suknjič, ki ga je bilo treba na rokavu zašiti. Pelagija je sedla za mizo. Prijela je šivanko. Vtaknila je roko pod suknjič in tedaj je nekaj začumelo.

"Je mar denar?" je pomislila Pelagija.

Pogledala je in našla pismo. Čist, anaen ovitek, na njem majhne črke, papir pa kakor bi dišal po parfumi in odekolu.

Pelagija je zabolelo pri srcu.

"Ali me mar Ivan Nikolajevič vara?" je mislila. "Ali morda dopušča z uglednimi damami in se meni, nepiamni neumnici posmehuje?"

Se enkrat je Pelagija pogledala kuverto, potem pa je izvlekla pismo, toda kaj naj reče počne z njim, ko pa ne zna čitati.

Prvikrat v življenju je bilo žal, da ne zna čitati.

za tebe, mi ne boš izbirala gostov! In zapomni si: Kocur bo še prišel k nam in ti ga boš prosila odpustanja! In prijazna boš z njim in tudi z drugimi! Dozdej si samo jedla in postopala, odlej mi boš tudi pomagala!"

"Nikogar ne bom prosila odpustanja in nikdar ne bom pijanska vaba!" se je uprla odločno Anica.

"Tiho!" je zarohnel pijani oče. "Ubogala boš ali se pa poberi iz moje hiše, da te nikdar več ne vidim!" In je grozeče dvignil roko.

Anica ni trenila z očmi in strahu ni bilo videti v njih. Blede v obraz, pa gorečih oči, se je vzvračala ter pogumno pogledala v oči očetu.

"Prav!..."

Nato se je obrnila ter odšla.

Zjutraj, ko je Zidar še smrčal na zofi, na katero se je bil zavallil po odhodu Katre, se je Anica poslovila od matere ter odšla k sestrični Pavli, a katero je navsezgodaj govorila po telefonu ter jo prosila zavetja. Pavla, ki je iz kratkih, pretrganih stavkov razbrala, da se je moralo zgoditi nekaj hudega, jo je bila pripravljena sprejeti brez ugovora.

Mati je prosila Anico, naj ne hodi z doma, češ, saj oče se bo potolažil in bo zopet vse dobro. Dekle se ni dalo pregovoriti.

"Zapodil me je," je dejala, "in jaz grem! Grem, ker se ne maram poniževati in se pustiti zasramovati od pijancev! Good bye, mama!" In je odšla.

X.

Dnevi, tedni in meseci so se izgubljali v nepopravljivi preteklosti. Zima se je umaknila pomladi, ki pa v ljudih ni budila običajne radosti. Kriza, ki se je le še pogoršala, ni dala prosto dihati ljudem, katere je tlačila liki pošastna mora. Videti je bilo, kakor da niti otroci ne pozdravljajo zelene pomladi tako brezskrbno-veselo kakor nekoč. Zavržene, neizpolnjene, neuslišane želje, tiste majhne otroške želje, ki zastopujejo za njih izpolnitev nikeljini in dajmi, so jim grenile življenje; in grenile so ga tudi staršem, ki niso mogli ustreči skromnim željam svojih malih. Mladina se ni veselila solne pomladi; dela ni bilo, ni bilo denarja in mladi ljudje si niso mogli privoščiti zabave, ki so je bili navajeni iz boljših časov. Povsod sami dolgočasni in potrti obrazi.

Zidar je še plaval proti vodi. Gročerijska mu sicer ni prinašala profita, več pa je zaslužil pri pijaci. Kocurja je bil potolažil in možakar je spet začel zahajati k Zidarju; ko je izvedel, da je Zidar zaradi njega zapodil Anico z doma, je bil mahoma pomirjen.

"Tako je prav, John!" ga je pohvalil, ko je po dveh mesecih zopet prišel k njemu. "Taki grehi ne smejo ostati nezakazani, tudi če jih zagreši otrok! Zdal sem spet tvoj stalni gost, kar bi sicer nikdar več ne bil."

Zidar je molčal; ni mu bilo prijetno, če je kdo pred njim omenil Anico. Odkar je bila odšla z doma, ni vedel, kaj se godi z njo in kaj počne. Delal se je, kakor da mu je hčerina usoda deveta briga.

Pil je mnogo; odkar sta se bila spila s hčerjo še posebno. Vsa dan se ga je nalezel. K temu ga je navajalo tudi napeto razmerje v družini. Z Marjeto sta se mnogokrat grdo prepirala. Zaradi Anice, zaradi smole, ki se ga je prijela in tudi zaradi šensk, posebno Katre; Marjeta je namreč bila zelo ljubosumna narave kakor vsi bolj omejeni ljudje. Zidar je iskal tolažbe v žganju, ki je bilo posredno odgovorno za razkol v družini.

(Dalje prihodnjik.)

la in preštevala črke in se na pamet učila fraz. Vsak večer je iz omare vzela usodno pismo in poizkušala razvozljati njegov tajinstveni zmisel.

Toda to ni bilo tako lahko. Šele tretji mesec je bila Pelagija črkam kos.

Ko je Ivan Nikolajevič zjutraj odšel na delo, je vzela Pelagija iz omare pismo in ga pričela čitati.

S težavo je razvozljala drobno pisavo in le vonjava dišav jo je vzpodbujala, da pisma ni vrgla proč.

Pismo je bilo naslovljeno na Ivana Nikolajeviča.

Pelagija je čitala: "Spoštovani tovariš Kučkin! Pošiljam vam obljubljeni abecednik. Menim, da bo vaša žena v dveh-treh mesecih kos vsem učenostim. Objubite mi, prijatelj, da boste v namen nastavlili vse svoje sile. Dopevajte ji, pojasnite, kako odvrtno je, če je ženska nepismena."

Ravno zdaj, ob tej obletnici, bomo likvidirali nepismenost po vsej republiki in z vsemi sredstvi, zato ne bi bilo lepo, če bi pri tem pozabili na svoje najbližje sorodnike.

Napravite to na vsak način, Ivan Nikolajevič.

S tovariškim pozdravom! Marija Blohina."

Pelagija je pismo dvakrat prečitala, bilo ji je za malo in je zahtevala.

Janko Kač:

Nočni obisk

Dogodek med dvema prijateljema

Da se ne bo zopet kdo čutil prizadete izjavljam, da se je vršila ta zgodba že pred 50 leti v ameriškem mestu Jacksonvillu, Ga.

V nemškem restavrantu sta posedala pri dveh kozarcih porta že več let vsak večer mister Broun, predsednik pokrajinske bolniške blagajne in dr. Smith, šef-zdravnik isteга podjetja.

Lahek je bil njun posel in jima ni žulil možganov. Okoli petatokrat je vsak pritisnil faksimile svojega podpisna na akte, kamor je pokazal tajnik. Pokadila sta pri tem poslu dvojje trebušastih smotk in udano čakala, da je zapel signal za odmor.

"Ah," je prevelil mr. Broun svoje okorno telo na stolu in točil v tankem, dolgočasnem curku rdečino v kozarec.

"Yes!" je pritrdil dr. Smith in srebrel premišljeno iz kozarca, da je žuborelo, kakor bi tekel plah potoček čez proden kilec.

"Doktor Smith, k bolniku vas kličejo!" ga je zmotil v tem blagoslovnem opravilu natak.

Dr. Smith je postavil trdo kozarec na mizo in rečnil: "Nikoli nima človek miru! Kar vsak večer te kličejo!"

"Yes," je pritrdil z naameškom mister Broun. Natak se je namuznil:

"Dve leti sem že tukaj, pa vas sedaj prvič motijo..."

"My country, my business!" je ošinil doktor natakarka z ukorljivim pogledom in pristavil: "Recite, da me ni!"

"Kako naj to rečem," je razprl prste natakarka, "ko vas pa

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (April 30, 1932), pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite je pravočasno, da vam lista ne ustavi.

Ako lista ne prejmete, je mogoče ustavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče ustavljen zaradi napake pri dostavi, pošite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naki zastopniki so vaši društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$6.00 in za pol leta pa \$3.00. Člani SNPJ doplačajo \$4.50 na leto, za pol leta \$2.25.

Za mesto Chicago in Cleveland leto \$7.50, za pol leta \$3.75, za član \$4.50.

Za Evrope stane za pol leta \$4.50, za celo leto pa \$9.00.

Tednik stane za Evrope \$1.70. Člani doplačajo samo \$1.00 na polletno.

Mladinski List stane za celo leto \$1.20.

Upravištvu "PROSVETA" 2657 S. Lawndale Ave., Chicago

služkinja vidi. Tamle pri vratih stoji."

Dr. Smith si je nataknil zlat ščipalnik na svoj vlnjevo nakuknjeni, ko kumara nagrbnjeni nos, pogledal v tisto stran in pomignil z glavo. Od vrat se je odlučila mlada služkinja in pristopila bliže:

"Doktor, naša gospa je omedlela."

"Washington street 2, prvo nadstropje."

"Pridem takoj!" je prav prijazno rekel zdravnik.

Ko je izginilo dekle za vrati, je dr. Smith počasi vstal in menil, ko je lezel v povrniki: "Menda ne bo od blagajne. Naši ne stanujejo na Washington streetu in ne v prvem nadstropju. Greš lahko z menoj, da se izprehodiš," je povabil seboj mistra Brouna.

Zunaj je čakalo dekle in se jima pridružilo.

"Zakaj pa so klicali baš mene, ko je toliko drugih zdravnikov?" je vprašal doktor Smith.

"Že pri tleh sem bila, pa ni nobenega doma. Vprašala sem policmana, pa mi je rekel, da sedite vsak večer v restoranu. Mišlim, da ne bo gospod hud, saj mi je naročil, da naj pripeljem kogarkoli, le od blagajne nobenega," je gostobesedno hitelo dekle.

"Yes," je zagodel mister Broun, da je pomagal Smithu iz zadrege.

Komaj dobro minuto je počakal mister Broun na pločniku, ko se je že pokazal dr. Smith med vrati in odprl dlan: v njej je ležal desetdolarski papir.

"Hudo?" je sočutno vprašal mister Broun.

"Diskrecija!" je važno dvignil doktor Smith desnico. "Lahko bi šel z menoj, mister Broun, na požirek," je povabil tovariša v bližnji bar.

Ko sta izšla dva kozarca, je ušel mistru Brounu pogled na zlato steklenico šampanca in menil: "Tudi šampanec imajo..."

"Kar naroči," je rekel dobrohotno doktor Smith.

Mister Broun je naročil. Ko sta izšla prvi kozarec, je stisnil doktor Smith z jezikom: "Yes!"

Brž je bila prazna steklenica

SLOVENSKA NARODNA PODPORA JEDNOTA

Izda svoje publikacije in se posebno list Prosveta za koristi, ter potrebne agitacije svojih društev in članstva in za propagando svojih idej. Nikakor pa ne za propagando drugih podpornih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoje glasilo. Toraj agitatorični dopis in naznanila drugih podpornih organizacij in njih društev naj se ne pošilja listu Prosveta.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

in je vprašal mister Broun: "Drugo?"

"Kar naroči!" je mirno pritrdil doktor Smith. Mister Broun je hvaležno pogledal svojega radodarnega gostitelja in naročil.

Ko sta izšla, je že pozna ura. Dr. Smith je položil na puht nikeljnat kvoder in rekel točlico: "Dva kozarca."

"... in dva šampanca," je obzirno pristavil točilec.

"Nisem naročil," je odvrnil doktor Smith.

"Yes!" je dejal mister Broun, potegnil desetak in plačal.

Tri večere sta sedela prijatelja vsak pri svoji mizi v restoranu. Četrty večer pa ju je že spet našel pri skupni mizi.

"Business!" je menil mister Broun in prisedel.

"Yes!" je odvrnil doktor Smith in preli žuboreči potoček preko svojih zob. Pa sta bila spet prijatelja.

Ako so vaši živci slabi ali tresoč

Ako ste občutljivi, nervozni, sitni in dražljivi, se hitro vznemirite, ne morete dobro spati, ali ste splošno letargični, v slabem stanju, vamste Nuga-Tone le za nekaj dni in vaše bolike močnejši in bolj energični se boste podutili. Nuga-Tone naredi vas to za vas, kar on lažje telo strupov, ki slabo življenjske, uničuje življenje, izpostavlja splošno zdravje, ter napravi življenje oholo in temno.

Nuga-Tone je prinesel premovljeno zdravje, vedno moč, novo srčno življenje milijona ljudem. Daje silo in moč vsem organom in deluje, lažje lažje, pomaga prebavi, odpravi občutno in mehurno draženje, odpravi sapnik in salivni telo z rdečo zdravilo krvi.

Vi lahko dobite Nuga-Tone v vsaki lekarni. Ako vaš lekarnar tega nima v zalogi, recite mu, naj leto naroči za vas od njegovih predstavnikov.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Učitelj: "Epidemija je nekaj, kar se hitro širi. — Gombač, povej mi kako primerno!"

Učenec: "Marmelada!"

POHIŠTVO NA PRODAJ

Mah. pisalna miza in trije stolci — \$15.00. Davenport miza — \$2.50. Mah. tajniška pisalna miza — \$15.00. Omara za obleko \$4.00. Dinette oprava — \$6.00. Sofara na stolica \$4.00. Dnevna postelja \$6.00. Svetilka \$1.00. Oglasi se osebno na: 6457 Cottage Grove Ave., Chicago. — (Adv.)

DELO ISČE ZENSKA

srednje starosti. Rada bi dobila delo bodisi na farmi, ali kjer koli drugje. Kdor ima kakšno delo, naj piše na naslov: SLUŽKINJA, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill. — (Adv.)